

INVATATORUL

ORG. ASOC. INVATATORILOR
ROMANI DIN ARDEAL, BANAT, CRISANA
SI MAKAMUREŞ-REVISTĂ PEDAGOGICĂ SOCIALĂ

279601



REDACȚIA:
CLUJ, CASA INVATATORILOR.
ADMINISTRAȚIA:
CALEA DOROBANTILOR N°66.



J. Med

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMURES
REVISTĂ PEDAGOGICĂ SOCIALĂ.

Școli confesionale ori de stat?

În curând va ajunge la lichidare o veche chestiune, care a frământat de cinci ani de zile corpul învățătoresc din Transilvania.

Guvernul țării, hotărît să înfăptuiască legea de uniformizare și unificare a învățământului României, va depune în actuala sesiune a Corpurilor legiuitoare, cele 5 proiecte de legi, cari vor statornici — potrivit Constituției — învățământul țării noastre. Se va desbata legea învățământului primar și normal, apoi legea învățământului profesional, particular, secundar și cea a organizării învățământului. În cadrul legii învățământului primar, va fi soluționată în chip definitiv și chestiunea școlilor confesionale din Transilvania, chestiune care a dat ocazie la atâtea și atâtea lupte și războaie, între autoritățile statului și bisericile românești, dela unire încoace.

În cercurile bisericesti, de dincoace de munți, aceasta hotărîre a guvernului de a aduce în desbatere legile învățământului, e primită cu destulă îngrijorare. Vajnicii susținători ai școlii confesionale în special, își pun în stare de funcțiune toate aparatele și răsfoind dosare și biblioteci, aleargă în goană nebună, pentru strângerea argumentelor în sprijinul tezei lor. Ici-colea se aud și glasuri de intimidare chiar, la adresa Statului român, care — spun dânșii — nu respectă tratatele de pace, și intenționând să statifice școlile, sugrumă libertatea învățământului, nesocotind astfel cel mai sfânt principiu pus la temelia dezvoltării statului. Ba s'a proclamat, — oficial ori neoficial, nu știm — chiar lozincă de luptă a bisericii împotriva statului:

„Vom vedea care este acel guvern în România, care va putea lua lupta cu clerul pe aceasta chestiune!”

Departate de noi de a ne lăsa amăgiți de presupunerea, că în aceasta fază a luptei, ce se întrezărește, biserica noastră, s'ar părea că nu este capabilă de a înțelege comunitatea de interese ce trebuie să fie între *un stat român și o biserică românească*, când e vorba de a se aranja definitiv o problemă națională, cum este problema învățământului, după unirea țărilor românești.

Totuși simțim cu destulă durere cum aceasta biserică, se pare că nu vrea ori nu se poate adapta noilor împrejurări, cari sunt rezultatele în bine pentru poporul românesc, provenite din războiul sfânt al uniții naționale. Invocând neconținut argumentul dreptului istoric, ele cer să se păstreze școlile confesionale românești, despre cari nu se sfiesc aspuce, că ar fi superioare școlilor de stat, pentrucă acestea pregătesc pe viitorul cetățean român, pentru o viață mai morală și mai religioasă. Apoi chiar aci găsim noi rătăcirea celor cari susțin școala confesională.

Care sunt garanțiile că școala confesională este superioară școlii de stat? Poate predarea religiei de către preoți? Apoi avem îndărăt experiența atâtor ani. Sudiul religiei predat de preoți, a dat cele mai negative rezultate.

Neavând pregătire pentru cariera didactică, preoțimea din Transilvania a predat aceste materii, într'o formă pedagogică monstruoasă. Elevii nu s'au ales decât cu câeva cunoștinți vagi, neclare, iar formarea sufletului lor în sens religios-moral, s'a făcut tot de către învățători în cadrul materiilor celorlalte obiecte de învățământ, căci aceștia, având cunoștințele și meșteșugul educației, s'au știut apropia de sufletele elevilor, imprimând în ele sentimentul și dragostea de adevăr, datorie și credință. Și ce vor răspunde contrarii noștri când le amintim, în cadrele acestor rânduri, că cei mai mari pedagogi ai lumii de astăzi, pedagogi, a căror capital moral și științific, nu va putea fi pus în discuție, susțin că studiul religiunii trebuie luat din mâna preoților, și lăsat în grija învățătorilor. Numai învățătorii pot da elevilor o educație integrală, principiu care este pus la baza învățământului în toate statele civilizate.

Sau doară controlul în școlile confesionale ne prezintă o mai bună garanție? Apoi știm ce fel de control este capabil să facă preotul și protopopul. Lipsind acestora pregătirea pedagogică necesară, căpătăm dela început asigurarea, că controlul ce l-ar face, n'ar putea aduce o îmbunătățire învățământului sub nici un raport. Căci controlul nu tinde numai de a satisface partea de supraveghere cu caracter polițienesc, ci el are o menire mult mai superioară, cea de a da îndrumări învățătorului în cursul activității lui, căci pe nici un teren al activității publice nu se simțește nevoia de a ajuta pe muncitorul în activitatea lui mai mult, ca tocmai pe terenul învățământului.

Sau școlile confesionale ar putea da Statului mai buni patrioți? Dar ce este statul, decât tocmai acea societate omenească, ajunsă la un grad mai perfect de organizare, care se menține, se desvoaltă și evoluează chiar având la temelie viața și sentimentul patriotic, pe care și-l impune cu suveranitatea sa, până la cele mai îndepărtate ramificațiuni ale organismului său. Astfel școala, ca elementul fundamental al constituționalismului său, duce, cum e firesc, rolul principal în această direcție, și prin importanța ei în structura generală a statului, ea influențează în mod hotărîtor dezvoltarea celorlalte organisme în direcția patriotică. Date fiind acestea, cum cred adversarii noștri că școala de stat românească, n'ar prezenta toate garanțiile, pentru a ne asigura prin ea existența noastră de stat național?

Ori școala confesională dispune de mai multe mijloace materiale și tehnice, pentru ca învățământul să se desvolte în condițiile cele mai prielnice? Ar fi o nevroză să se creadă așa ceva. Statul singur are posibilitatea să facă față cheltuelilor enorme împreunate cu întreținerea școlilor. Școala nu este o instituție care încheie bilanț cu profit, ci este un așezământ care își îndeplinește activitatea cu deficit material, dar cu profit moral, profit care se pune în serviciul statului în general și al indivizilor în special.

Ori biserica și-ar putea recruta un corp didactic mai bine pregătit, mai cult, mai superior? Cine mai

stă la îndoială că și în acest punct, statul se află în condițiile cele mai avantajoase față de biserică.

* * *

După aceste constatări, întrebări, dar mai ales răspunsuri, cari toate vin în sprijinul concepției școlii de stat, să ne întrebăm dacă Statul român este în drept ca să statifice sau nu învățământul din cuprinsul lui? Constituția țării decretează, ce-i drept, la art. 24, principiul libertății învățământului, dar adaugă, că aceasta libertate este a se da numai în condițiunile stabilite de legi speciale. La întocmirea acestor legi speciale de sigur, statul este dator să țină seamă de drepturile tuturor elementelor sale constitutive, dar nu e mai puțin adevărat că el, în baza suveranității sale, trebuie să țină seamă și de interesele sale, cari sunt superioare tuturor altor inereze. Pentru a asigura condițiile de dezvoltare normală a indivizilor, din care se alcătuește, Statul este dator să se îngrijască, ca pentru cetățenii săi să se pună în stare de funcționare bună, căile de comunicație, să alcătuiască legi, cari să le înlesnească condițiile de viață, să întrețină siguranța care să le asigure bunurile, să organizeze armată, pentru apărarea frontierelor împotriva dușmanilor din afară, cari în caz de invazie le-ar cutropi averea și primejdui viața, să desvolte industria și comerțul interior, să organizeze exportul și importul, toate aceste pentru ca fiecare cetățan, să simțască ușurarea vieții, și să fie mulțumit. Dar dacă statul are aceasta îndatorire față de cetățenii săi, pe cari îi ocrotește în marginile frontierelor sale, cine ar putea nega dreptul statului de a-și pregăti pe toți indivizii puși la conducerea acestor treburi publice, așa cum crede el că îi vor putea fi de un ajutor mai eficace? Și cum pregătirea indivizilor din stat, pentru serviciile vieții publice se face prin școală, cine ar îndrăzni să conteste dreptul statului de a fi singurul stăpân al acestei instituțiuni, de a se numi pe sine Stăpânul și Îndrumătorul suprem al școlii, care singură poate garanta îndrumarea cetățenilor, în sensul dorit de el.

Iată pentruce noi găsim incontestabil dreptul Sta-

tului de a statifica învățământul și nejustificarea bisericii de a-și susține școli confesionale, mai cunoscând că ea recurge tot la ajutorul material al Statului.

Statul, e în drept, după toate teoriile, să ia în mână sa directiva generală a învățământului, și să crească cetățenii care-i trebuiesc, și nici o organizațiune profesională ori socială, nu poate și nu are dreptul de a-și asuma drepturi cari nu-i compet, atâta vreme cât Statul le asigură — în cadrul politicei sale generale — toate condițiile de viață și desvoltare.

* * *

În sprijinul tezei sale, biserica noastră mai invoacă și alte motive. Între altele susține, că învățătorul, devenit al statului, se înstrăinează de biserică, și cu sine îndepărtează elevii, cari devenind mari, nu mai au nici o sollicitudine pentru credință.

În altă ordine de idei, unii mai puțin serioși se arată „îngrijorați“ pentru revenirea unor vremi apuse. Ce ar fi — zic ei — dacă toate școlile noastre confesionale ar deveni de stat, și schimbându-se situația actuală politică, puterea executivă ar lua în bază de drept toate școlile, lăsându-ne fără ele, cum a făcut Statul român cu școlile statului unguresc, găsite în teritoriile alipite. Să spunem drept. Noi dela început găsim ridicole aceste argumente și celor ce mai stau la îndoială de viitorul frumos al acestei țări le strigăm cu compătimire: *In lături necredincioșilor!* Viitorul acestui stat, îl vom croi fără voi, și vom merge înainte pe drumul arătat de marii noștri înaintași, căci prorociile lor s'au confirmat cu atâta exactitate, iar de aci încolo, pasul nostru și-a regulat mersul, și și-a găsit drumul.

* * *

Azistăm de cinci ani de zile la desfășurarea unui proces mare. El se apropie de sfârșit și dăscălimea din Transilvania va avea în curând să se bucure de rodul ostenețelor sale și de rezultatele unei atitudini, care a avut la bază binele școlii și fericirea neamului pentru care s'a jertfit.

A. Pora.

Părți alese din Istoria poporului român.

Revista noastră nu urmărește numai cultivarea *profesională* a învățătorilor dela școalele primare din Dacia superioară, ci și pe cea *națională*. Aproape toți membrii corpului didactic am fost siliți să învățăm carte în școale străine, unde tot ce privia neamul nostru în manifestările lui culturale și politice eră sau retăcut sau falsificat. Ceice făceau astfel își dedeau bine seamă, că urmând câteva generațiuni în felul acesta, cărturarii români vor ajunge la indiferență față de trecutul neamului lor, iar mai târziu chiar la dispreț, — lucru, care îi va înduplecă mai ușor să se contopească în neamul străinului cutropitor. Căci dușmanii poporului nostru înțelegeau pe deplin însemnătatea *Istoriei* în educațiunea unui popor. Ranele acestei educațiuni contrare intereselor noastre naționale le vedem, cu durere, și acum la o parte nu mică a intelectualilor noștri.

Având aceeaș pricepere pentru rostul Istoriei, vom da în revista noastră și părți alese din Istoria poporului român, fără a face însă un curs, cum îl poate găsi oricine în manualele didactice. Vom releva și vom sintetiza mai ales fapte și stări, cari deși de o importanță mare, nu sunt destul de relevate, nici nu le găsim sintetizate în cărțile obișnuite de Istorie. E destul să amintesc evoluția ideii Unirii neamului, Formarea limbii române, Ideia continuității neamului nostru pe acest pământ, Organizația noastră națională din timpurile vechi și multe altele, cari toate să contribuie la întărirea sentimentului de mândrie națională și a sentimentului datoriei de a ne arăta îndreptățiți la aceasta mândrie prin o propovăduire cât mai întetită a culturii în masele poporului nostru. Vom da și părți, cari au fost hotăritoare pentru desvoltarea poporului român din Dacia inferioară, mai ales în timpul nou, ca de pildă Mișcarea culturală din secol. 17 și 18, Grecii și influența lor, părți din Istoria secolului al 19-lea, Din Istoria țărănilor etc. etc.

Colegii vor află în cele ce urmează la acest capitol și material pentru conferințe la întruniri și serbări culturale. Căci nu e vorba de a îngropă talentul, ci aceea ce învățătorul știe, trebuie să și răspândească în cercuri cât mai largi.

Ideia unității naționale. ¹⁾

I.

Pământul, pe care îl locuim noi astăzi, a fost totdeauna teritorul unit al întreg neamului nostru din timpurile, cari abia se amintesc pe scurt în Istorie. A fost unul nedespărțit prin populația de acelaș neam a Dacilor și Geților, trupina adevărată ale

¹⁾ Cu textul în câțva schimbat, mai ales în partea din urmă a acestui articol, cele ce urmează au format obiectul unei conferințe ținute în 24 Ianuarie v. 1921 la școala normală de învățători din Cluj.

cărei vlăstare suntem noi, — unul nedespărțit prin cucerirea, colonizarea și romanizarea lui de către Romani. Nici năvălirile barbarilor, nici stăpânirea lor trecătoare pe acest pământ nu a putut șterge unitatea neamului nostru. Socotitu-s'a Dacia ca țară a Goților, a Gepizilor, mai târziu a Pecenezilor Cumaniilor, dar îndată ce s'a rupt poighița, care o acoperia până la alungarea Tătarilor, Românii reparam de sub această pânză subțire tot ca vechiul popor băștinaș al acestui pământ dela Nistru până la Tisa. Și nu reparam în felul popoarelor, cari au năvălit aici, cu organizația izvorită numai din trebuința de a jefui. Reparam cu sate organizate sub conducerea *judecilor*, numiți mai târziu cu terminul slav *cnaji*, și cu ținuturi întregi organizate sub conducerea *voevozilor români*. Voevozii amintiți în cele dintâi documente cunoscute — desigur au mai fost aitele și mai vechi — stăpânesc în acelaș timp părți din Nordul și Sudul Carpaților, — dovadă că stăpânirea regilor maghiari numai cu sute de ani după așezarea poporului maghiar în Pusta Ungariei a răzbit să rupă de tot unitatea politică a Românilor de pe amândouă laturile Carpaților.

Din documentele latinești aflate mai ales în arhivele fostei Ungarie, dar și în ale Poloniei, se vede că Românii de pretutindeni aveau un sistem de drept administrativ, civil penal și militar cunoscut sub numele de *drept românesc*, obiceiul *pământului*, *jus olahale* sive *valahicum*, care tocmai în Dacia superioară a fost mai mult sau mai puțin respectat până în timpurile nouă și de cei din urmă năvălitori stabiliți în vecinătatea noastră și în parte mai mică și între noi. Ba acest *drept românesc* a fost, în partea lui administrativă, chiar împrumutat de străinii veniți printre noi, căci voevodul unui ținut mai mic a rămas zicându-i acum în limba latină, care era cea de stat în Ungaria, *comes* (comite), iar vechea împărțire după scaune a Sasilor și Săcuilor așezați în mijlocul nostru e luată dela noi, ea nemai existând nicăiri, nici în Germania, de unde au venit Sasii, nici în teritoriul, unde Maghiarii locuesc în masse compacte. Iar ce privește în special Transilvania, ea și-a avut totdeauna, atât înainte de 1526, dezastrul Ungariei dela Mohaci, și mai vârtos după aceasta dată voevodul ei deosebit, cu drepturile lui particulare în ce privește administrația și justiția pe acest pământ românesc, întocmai ca cealaltă jumătate a Daciei, Moldova și Muntenia.

A fost o nenorocire pentru unitatea noastră națională faptul, că înainte de a se fi încheat într'un stat național românesc Dacia de dincolo de Carpați, Ungurii ajunseseră cu stăpânirea lor la Carpații de Est și de Sud ai Transilvaniei. Asupririle, de cari au început să fie împărțâșiți Românii ajunși sub stăpânirea regelui Ungariei, adevărat că au grăbit încheierea Statului român liber, dar, durere, compus din două părți: întâiu Muntenia, apoi Moldova. Acestea erau prea slabe însă, ca să

se poată dela început gândi serios la unitatea națională, mai ales din cauza, că în curând au fost atacate de Turci, așa că trebuiau să ducă o luptă cu atât mai grea, cu cât regii Ungariei Carol Robert și fiul său Ludvic, precum și alți urmași ai lor, între cari și Mateiu Corvinul, apoi regii Poloniei, în loc de-a da mână de ajutor celor amenințați de Turci și de Tatars, îi amenințau și atacau și ei pe Români. Cu toată slăbiciunea celor două Principate românești, ideia unității politice a scânteit în sufletul lui Petre-Vodă Rareș și în al lui Vasile-Vodă Lupu, și a fost realizată pentru scurt timp de Mihai Viteazul.

Dar dacă unitatea politică nu s'a putut face, unitatea sufletească nu a lipsit. Limba, obiceiurile și religia au rămas totdeauna comune. Ori din ce parte ar fi fost Românul, el se putea înțelege oricând cu fratele dela celalalt capăt al pământului românesc. Apoi religia, legea românească, i-a ținut uniți sufletește pe toți Românii, pe cei alcătuiți în state naționale, ca și pe cei ce gemeau sub stăpânirea străină. Cărțile bisericești, cari se tipăreau în limba română, se găseau aceleași în bisericile din Ardeal ca și în cele din Moldova și Muntenia. Și pretutindeni, în Dacia noastră, se simțea și se știa, că suntem Românii de pretutindeni un neam, de o limbă și de o lege.

Curând după ce se pornise tipărirea cărților bisericești după manuscrise ardelenesti în limba română de către un Muntean într'o tipografie din Transilvania, s'a făcut întâia încercare de unitate politică. A fost a lui Mihai Viteazul, care întâia oară, decând cu retragerea legiunilor romane din Dacia Traiană, a realizat-o. A fost însă trecătoare ca un vis. Și nici nu putea fi altminteri, căci unirea politică nu pornise dela ideia națională. Mihai nu s'a răzimat în luptele lui din Ardeal pe *poporul* românesc de aici, ci credea că-și va menține stăpânirea peste Ardeal atrăgând de partea sa nobilimea de aici compusă parte din renegați români, parte din venetici ajunși aici stăpâni peste pământ românesc muncit tot de Români, fără ca aceștia să beneficieze de roadele muncii lor.

Cu toată reacțiunea sălbatică ce a urmat după uciderea lui Mihai ideia unității nu numai etnice, dar și teritoriale nu s'a stins. Adevărata însemnătate a domniei efemere a lui Mihai-Vodă au simțit-o și dușmanii nostri, căci istoriograful maghiar Jakab Elek spune curat, că nu domnia scurtă a Voievodului Unirii a fost primejdioasă, ci faptul că din ea a încolțit și s'a întărit ideia posibilității și necesității unirii naționale.

Ideia unirii întreg poporului românesc eră ceva așa de firesc, încât chiar și principii de neam străin ai Ardealului au avut-o. De sigur la ei predomină pofta de mărire neîndreptățită a neamului lor, dar unirea tuturor provinciilor Daciei o socotiau firească fără a gândi însă, că crima, ca o mână de oameni străini să stăpânească și exploateze o parte mare a unui popor merit să producă valori culturale chiar și pentru

cealaltă omenire, ar fi devenit și mai mare stăpânindu-l întreg.

Cel mai mare cronicar al Moldovei, învățatul Miron Costin proclamă cu duioșie, dar și cu mândrie, întâia oră în scris, că „*Moldoveni, Munteni și Ardeleni, toți de un neam suntem, românesc*“. Fapt, pe care îl accentuează toți cronicarii noștri.

A venit apoi peste Muntenia și Moldova, de unde putea aștepta și Ardealul robit mântuirea, amorțitoarea stăpânire a Grecilor din Fanar. Se pareă, că modestul curent național și ideia unității vor slăbi sub noul jug al unei mincinoase culturi străine. Acum începe însă rolul nostru, al Ardelenilor. Intrând o parte de Români ardeleni în legături bisericești cu Papa dela Roma, o pleiadă de tineri pleacă să studieze la Roma, unii și la Viena, teologia catolică și se întorc în țară cu o comoară de cunoștințe privitoare la *Istoria* neamului nostru. Șincăi, Maior, Micu Clain părăsesc preocupările de ordin teologic și se ocupă să ne dea lucrări istorice pentru a arată temeinic originea strălucită a neamului nostru și unitatea lui din toate punctele de vedere. Ideile lor au produs întâia și cea mai temeinică renaștere națională nu numai în Ardeal, patria lor mai îngustă, ci și în Dacia inferioară și mai ales în Moldova. Munca lor a făcut, ca ideia unității să devină un crez național la întreg neamul românesc. Întărirea acestei idei a băgat groază în asupritorii noștri de veacuri, căci lui Heydendorff, un înalt funcționar sas din veacul al 18-lea, îi scapă în memoriile sale mărturisirea, că nobilimea maghiară și conducătorii Sasilor au fost totdeauna înțeleși și convingși de necesitatea de-a ținea pe Românii din Transilvania veșnic în înlunerecul neștiinței și sub jugul asupririi, ei constituind cea mai mare primejdie pentru durabilitatea exploatarii de către străini și din cauza vecinătății cu cele două țări de acelaș neam din Sudul și Estul Transilvaniei. Căci Românilor din Ardeal, ziceau stăpânii străini, le-ar putea veni ideea să se unească cu ele.

În jumătatea întâia a secolului al 19-lea incolți cu putere ideia unirii, deocamdată în cele două Principate românești. La 1830, unirea își găsi un răsunset poetic în versurile Munteanului Iancu Văcărescu, care ocărește Milcovul pentru despărțirea fraților. Iar Moldoveanul Vasile Alexandri cuprinde în dorința lui de unire *toate* țările române, adecă nu numai Moldova și Muntenia, ci și Basarabia, Bucovina și Transilvania, îndemnând în poezia lui, „*Deșteptarea României*“

Sculați frați de acelaș nume! Iată timpul de frăție!
Peste *Molna*¹⁾, peste *Milcov*²⁾, peste *Prut*³⁾, peste *Carpați*,
Aruncați brațele voastre c'o puternică mândrie

Și de acum pe veșnicie,

Cu toți mâinile vă dați!

1) *Molna* e părul, care despărțea Moldova de Bucovina răpită.

2) *Milcovul* e gârla care despărțea Muntenia de Moldova.

3) *Prutul* e riul, care despărțea de Moldova Basarabia răpită.

Ideia unității tuturor Românilor prinde rădăcini tot mai adânci în sufletul fruntașilor. La 1843, când Mih. Cogălnice nu începe la Iași cursul de Istoria Românilor, el accentuează cu tărie, că *patria lui e tot pământul unde se vorbește românește*. Iar în primăvara anului 1848, Ardeleanul Ioan Maiorescu, reprezentantul Românilor din Muntenia pe lângă Camera germană din Frankfurt p/M prezintă Domnului Bibescu un plan, cum s'ar putea face, cu ajutorul Germaniei, unirea Transilvaniei cu Muntenia și Moldova.

Și s'a pornit apoi lupta pentru realizarea unității naționale a celor două Principate. În veci vor străluci pe paginile Istoriei noastre numele unor bărbați ca *Mihai Cogălniceanu*, Nicolae Bălcescu, Vasile Alexandri, Costache Negri, Ioan Brătianu și alți mulți tovarăși ai lor, Moldoveni și Munteni, chiar și domnitorii Barbu Știrbei și Grigorie Ghica. Jerifa a fost mare, mai ales din partea Moldovenilor, aceștia pierzând prin Unire organizația lor de stat, totul având să se concentreze la București, fosta capitală a Munteniei. Dintre luptători, unii au suferit temniță și exil pentru ideile lor de unire. Căci lupta a fost grea, având să o poarte și cu dușmanii din lăuntru ai Unirii, și cu cei dinafară.

În lăuntru nu eră tocmai mic numărul boierilor și al ciocoilor, foste slugi boierești, precum și urmașii ciocoilor greci, cari, fiind unii plătiți de Rusia, alții temându-se că prin unire își vor pierde situația câștigată, se împotriveau pe toate căile, mai ales necinstite, și încercau să împedecă adunările naționale să voteze Unirea. De mare ajutor a fost pentru unioniști „Gazeta Transilvaniei” a lui Gheorghe Barițiu din Brașov, în care unioniștii din Moldova își puteau publică, neturburați de censura rusească dela Iași, ideile lor de unire, — o nouă dovadă a unității sufletești la Românii de pretutindeni.

Pe de altă parte, atât Rusia, cât și Austria cu Ungaria vedeau o primejdie mare în aceasta întâia unire a părții celei aproape mai mari din neamul românesc, căr ia trebuia să-i urmeze apoi unirea cea mare. Căci fie-care din ele stăpâneau, una Basarabia, cealaltă Transilvania și Bucovina, pământ rupt din Dacia românească.

Dar nu au reușit nici unii, nici alții dintre dușmani, căci unioniștii aveau dinafară sprijinul mai ales al Franței, iar în lăuntru sufletul întregului popor liber eră cu ei. Dupăce Moldovenii l-au ales la Iași pe Alexandru Ioan Cuza Domn al Moldovei, la 24 Ianuarie 1859 Adunarea națională din București, amenințată și de popor, l-a ales tot pe Cuza Domn al Munteniei. În felul acesta, două din țările românești erau unite și politicește, — întâiul pas hotărâtor spre Unirea cea mare eră făcut. Și și aceasta Unire s'a înfăptuit prin jertfa a sute de mii de Români mai ales din vechea Românie și prin hotărârea adunărilor naționale ținute la 27 Nov. 1918 în *Chișinău*, la 15/28 Nov. 1918 în *Cernăuți* și la 18 Nov. (1 Dec.) 1918 în *Alba-Iulia*.

Unitatea națională, care pe lângă ajutorul lui D-zeu e produsul a sute de mii de jertfe aduse pe altarul ei mai ales în timpul nou, dar și în cel trecut, cuprinzând pentru viitor atâta fericire pentru neamul nostru, care se va putea desvoltă de acum înainte neturburat pe toate terenurile culturii naționale. ne impune și îndatoriri, dacă vrem să fim, noi și urmașii noștri, vrednici de ea. Îndeosebi noi dascălii neamului trebuie să răspundem la întrebarea, ce îndatoriri izvorăsc pentru noi în munca noastră dascălească în situația, la care a ajuns poporul român.

Înainte de toate trebuie să ne dăm seamă de rostul popoului nostru aici în Dacia. Iuliu Cezar, vestitul general roman, era convins încă cu 50 de ani înainte de Christos că Dacia, cu întărirea ei firească Ardealul, trebuie prefăcută într'o cetate puternică, de care să se frângă valorile năvălitorilor dinspre nord-est și est, cari cercau să nimicească cultura apuseană. El nu și-a putut realiza ideea, și abia la 150 de ani după el a izbutit Traian să o înlăptuească așezându-ne pe noi aici. Sentinela romană a luptat cu cinste întru împlinirea datoriei ei, — păruse dispărută într'o vreme, — dar ne-am recules iarăși, ca să ne împlinim menirea de-a fi făclia culturii latine în sud-estul Europei, între atâtea popoare urmașe ale vechilor năvălitori barbari. Iar ofițerii acestui războiu cultural suntem noi învățătorii de toate gradele, dar mai ales cei din școala primară, prin care trece și cu care rămâne imensa majoritate a popoului nostru. Deci după gradul de cultură, la care a știut învățătorul, ajutat și de preot, să ridice populația din comuna unde servește, se va judecă și gradul de pricepere, pe care o are el despre rostul activității lui.

Din cele expuse mai înainte se mai vede, că pentru a ajunge la unitatea și politică a neamului nostru, a fost nevoie de lupte îndelungate și de jertfe grele reclamate și de nevoia întăririi unității sufletești. Rezultă deci, că una din preocupările noastre trebuie să fie și munca pentru întărirea acestei unități, de care să se spargă ca de stânca de granit încercările celorce ar vrea să o slăbească.

Când vom fi deci propovăduitorii fără preget și fără teamă ai culturii naționale în cadrul unei puternice unități sufletești, putem zice că ne-am înțeles rostul activității noastre dascălești.

Victor Lazăr.

Aviz.

Domnii acționari ai „Băncii Învățătorilor“ sunt rugați, să binevoiască a-și trimite titlul provizori, pe adresa Banca Învățătorilor S. A. Cluj, Piața Ștefan cel Mare No. 5. pentru ca să li-se poată estrada acțiunile originale.

Direcțiunea.

Statistica școlii noastre.*)

Statistica noastră reprezintă un act cultural istoric dela aceasta școală, dar mai reprezintă și o duioasă alegorie a școlilor din Ardeal în cei din urmă cinci ani.

Definiția, ce se desprinde din datele noastre statistice, se poate exprima în cuvintele mult cuprinzătoare: „*improprietăria țaranului român în cultură*“.

Luete școlile în proprietatea statului român, a trebuit să împulăm cu element românesc niște ziduri și clădiri, în interiorul cărora un suflet sau un cuvânt românesc nu s'au străcurat nici odată.

Zidirile școlare ale statului s'au aflat la orașe și la târgușoare lipsite de mediul românesc.

Țăranul român desrobit ș-a dat seama, încă înainte de înfăptuirea improprietării lui în agrul strămoșesc, că El are dreptul sfânt de a intra în proprietatea tuturor bunurilor materiale și morale, de cari l-a despoiat veacuri dearândul nedreptatea ungurească și nemțească.

Un popor blând, istovit în puteri, dar reprezentând un material odihnit și nepângărit în mintea lui naturală, se înarmează cu toale mijloacele culturii spre a putea lua în adevărată stăpânire țara desrobită.

În lipsa unei populații românești mai compacte la orașe, școlile secundare din Ardeal au ajuns în situația de a rezolvi cea mai frumoasă îndreptățire socială a țaranului român. În statistica noastră se observă o luptă culturală, ce se desfășoară în cele mai promițătoare condițiuni și anume: *recucerirea orașelor prin elementul cel mai sănătos românesc*. Se remarcă în timp scurt o străformare psihologică sănătoasă a felului de cugetare, prea cunoscut la poporul nostru.

Concepția îngustă: „*i-mi dau băiatul la școală ca să-l fac popă sau dascăl*“ s'a schimbat în vederi largi; orizontul de validitate al capacității de viață este de nerecunoscut astăzi, dacă-l comparăm cu stările din trecutul prea apropiat.

Atelierile industriale încep a fi frecventate de către elevi cari au terminat mai întâiu 4 clase secundare, ba ce e mai mult, chiar la aceste cariere vedem îndrumându-se deja dela sine pe cei mai buni elevi ai școlilor noastre.

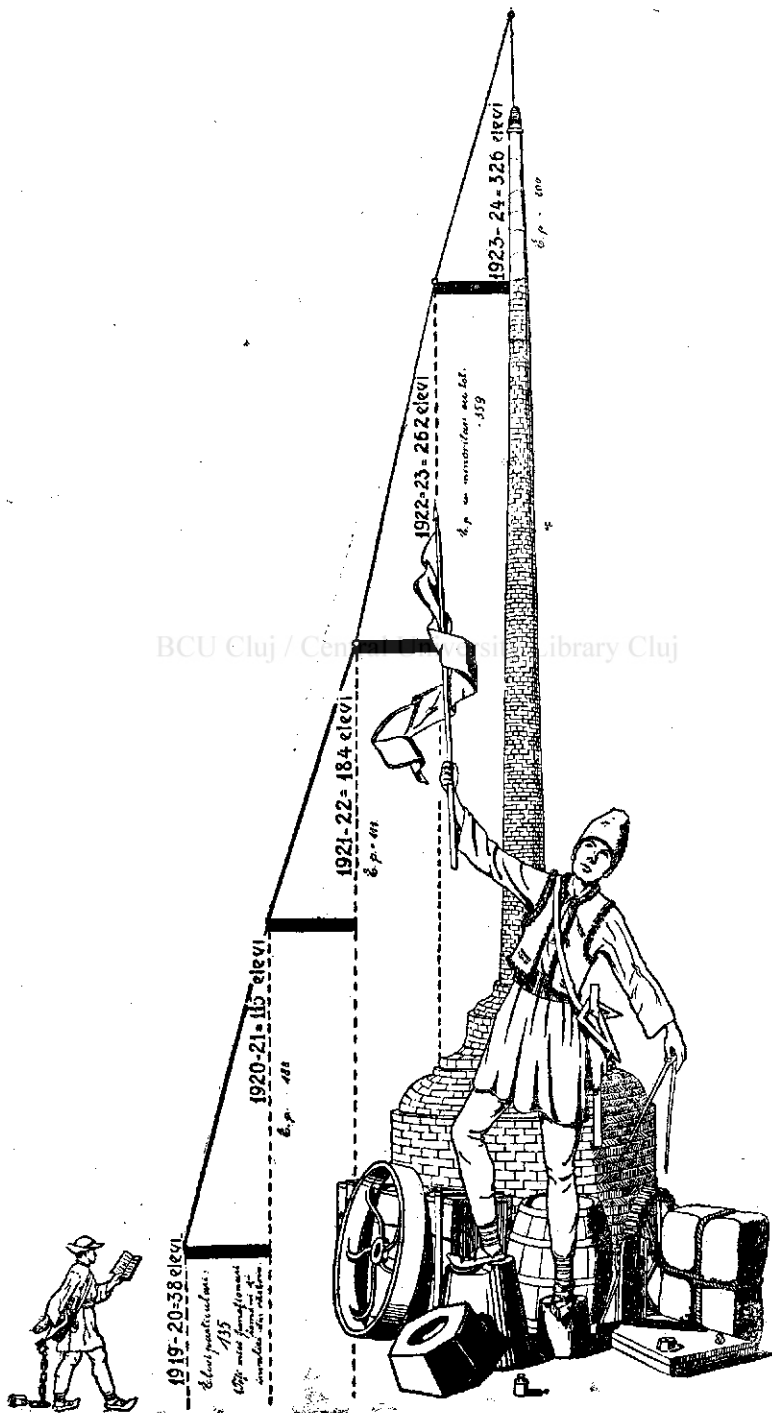
La școala medie tehnică din Cluj năvălesc d. e. atâția elevi încât de abia se poate da încăpere la 20—30% din numărul celor cari se prezintă.

Curentul de a intra în proprietatea bogățiilor dela orașele noastre înstrăinate este deja trecut și precizat în conștiința maselor.

Atelierul CFR. începe a avea la examenele de primire aproape jumătate elevii absolvenți de 4 clase secundare.

Năsăudul nostru istoric, așezat în mijlocul bogățiilor noastre de păduri și m¹⁸ înființează școli industriale, iar băieții gră-

*) Școala medie în Cluj.



nișterilor noștri se pregătesc cu pași repezi de a deveni mecanici și muncitori inteligenți și de a da uitării zelul istoric unilateral, care pe toți oamenii, trecuți prin școală i-i încadrează ca *budgetivori ai statului*.

Internatul liceului Gheorghe Barițiu din Cluj, condus de un instinct firesc, a introdus *lucrul manual* și rămășițu uimit cum tind băieții noștri a-și însuși și a-și câștiga cunoștințele practice, care i-i poate face independenți.

Cultul muncii a prins rădăcini tari în convingerea tuturor și morala vremii este exprimată în *tendința de a învăța a produce ceva și a nu ne lăsa exploatați de către streini*.

Numărul elevilor s'a sporit la întreg învățământul secundar în așa măsură încât în toate proiectele de budget dela școli înfălnești necesitatea de edificii noi și de adaptări pentru a putea da încăperea elevilor cari caută a ajunge la școală. La început ne temeam de creșterea unei clase de *proletari intelectuali*, căci nu aveam încredere în spiritul școlii și în putea ea de îndrumare ce o poate da cultura.

Azi se semnalează o *selecțiune* automatică, neforțată și prea firească a tuturor elevilor și se dovedește la tot pașul că fiecare i-și poate găsi colțișorul cel mai potrivit de muncă productivă în țara desrobită.

Serviciul CFR, cel al poștelor și telegrafului, apoi cel administrativ se umple în mod remarcabil cu elemente românești.

* * *

În 15 Oct. 1923 a fost înscris *al 2000-lea* elev la această școală (luați în calcul și elevii particulari). Rezultatul este destul de explicat dacă privim începutul de acum 4 ani, când școala a început cu 38 elevi în toate 4 clasele.

Elevii noștri în 4 ani de început al școlii civile românești s'au distribuit după absolvirea școlii, la următoarele cariere:

La școlile de conductori tehnici de conductori de lucrări publice și la școala superioară de comerț	42,7%
La atelierul CFR, la școala de brigadiri silvici și la atelierele electro-tehnice și de mecanică	31,5%
La școli reale și la licee	10,8%
La poștă și telegraf, la CFR.	6,7%
La oficii de administrație	5,3%
și la teologie și coli normale	3%

Elevii particulari — fiind aproape toți oameni adulți și invalizi de războiu, militari și mici funcționari — s'au repartizat în diferite oficii de administrație (poliție, primărie, județ etc.)

În deosebi școala noastră a avut un contact viu cu școala medie tehnică din Cluj, îndrumând acolo elevii cei mai selecti, apoi cu școala superioară de comerț și cu atelierul CFR.

* * *

După descendență elevii noștri ne prezintă următorul tablou:

Băiași de țărani, de origine din toate județele Ardealului	68%,
Copii de mici funcționari, de industriași și de muncitori din fabrici	16,5%,
Orfani din războiu și elevii din județele vechiului regat (Mărășești, Galați, București, Tecuci etc)	14,5%.

În anul școlar 1922—23 s'au remarcat următoarele note îmbucurătoare la sporul elevilor:

Clasa I. a trebuit să o deschidem cu 3 diviziuni. După primirea și înscrierea elevilor din satele județului nostru și a altor județe, s'au prezentat la școală 60 elevi absolvenți ai școalelor primare românești din Cluj. Acești elevi au fost primul produs al învățământului românesc din Cluj.

Tot în anul acesta școala noastră a fost căutată de către copii din județele vechiului regat. În total am avut anul trecut 12 elevi din cele mai depărtate regiuni ale țării. *La internatul țărănesc al școlii, cu 126 elevi, avem o colonie reprezentând toate temperamentele din cari se alcătușește România întregită.* Vedeai zilnic cum băiașii noștri, mai greoi și mai neîndemânatici, se întregesc în temperamentul lor românesc cu vigoarea, agilitatea și duhul curat al mititeilor bruneți din Galați, din Mărășești și din București.

Vedeam cum se creiază înaintea noastră *temperamentul românesc unitar al generațiilor românești de mâine.*

Recomand D-lui ministru al instrucțiunii să aibă în vedere acest amestec necesar, baremi la internatele statului (școli normale și secundare), făcând posibilă aceasta descălecare a neamului prin burse speciale.

Câtă întârziere păgubitoare avem în creierea sufletului românesc dacă lăsăm d. e. copilul din Cojocna lipsit de mijloace, să crească până la terminarea școlii numai în mediul său de acasă, care astăzi încă nu se remarcă cu toate notele sufletului românesc.

* * *

În fine cifrele statistice noastre arată prea plauzibil și necesitatea de nouă construcții școlare în Clujul, care ar putea număra — dacă am avea încăpere — 3000—4000 elevi de școală secundară, deja în anul viitor.

Zidurile Clujului unguresc de odinioară sunt prea mici pentru nizuințele culturale ale Clujului României Mari!

A. Domide.

Ceace trebuie să constatăm odată.

Intr'un număr din anul trecut al acestei reviste, am făcut câteva constatări în privința nevoilor ce le îndură învățătorimea. Am arătat, că învățătorimea de câte-ori a fost întrebată și-a spus cuvântul său despre felul cum crede să se aranjeze multe chestiuni de ordin școlar. Dacă până acum nu s'au făcut lucrurile după cum le-am preconizat, vina nu este a învățătorimii, ci a altora. Alții sunt vinovați și de starea disperată — mai mult ca oricând — la care am ajuns.

Totuși luând în considerare principiul suprem, că fiecare tagmă de oameni are soarta pe care și-o știe creă în butul tuturor pedecelor ce vin din afară; nu putem trece cu vederea nici faptul, că dacă soarta noastră a învățătorilor e așa după-cum o vedem, o bună parte din vină și poate cea cardinală, zace în noi înșine. Și în cele ce urmează, de data aceasta, acest lucru voim să-l constatăm.

Anume, procedând sistematic, în primul rând trebuie să observăm, că de ani de zile noi am început o luptă pentru atingerea unor obiective, ce credeam că ne vor satisface. Lupta o ducem pentru realizarea de desiderate și satisfacerea unor vechi doleanțe. Ca și la orice luptă, acum când ne aflăm în fața celei mai grele încercări ce am pomenit vre-odată, ne întrebăm, că oare contribuim ori contribuim unul fiecare din noi la realizarea acelor condiții, pe seama noastră, cari să ne permită a avea credința sigură în izbânda luptei ce o ducem? Oare angajatu-ne-am cu toții în aceasta luptă și hotărâți suntem a o duce înainte cu orice risc, pentru a o vedea încoronată cu succes, sau lăsăm toată treaba în cărucă câtorva — ca de atâtea ori în trecut — și contribuția marelui majorității a colegilor noștri vreă să se manifesteze numai în indolența crasă și un zîmbet de satisfacție în caz de reușită?

Fără indoială, că până în prezent n'am avut și n'aveam încă o atare hotărâre salutară, care e condiția primordială întru ajungerea țintei prapfite.

Dacă vrem să răspundem la prima întrebare de mai sus anume; că contribuit-am ori contribuim unul fiecare din noi la realizarea acelor condiții pe seama noastră, cari să ne permită a avea credința sigură în izbânda luptei ce o ducem, atunci avem de observat că deși constituiți într'o mare asociație, totuși rezultatele palpabile și instituțiunile concrete, ce trebuie să emaneze dintr'o organizare comună a tuturor forțelor, prosperează și se desvoaltă încet. Cauza e, că numai un mic număr de membri pun umărul pentru a ajuta și duce înainte cauza comună. Și acest număr mic de membri de sigur pe lângă toate sforțările, nu poate să prestea atâta cât ar fi de lipsă și satisfăcător pentru totalitatea membrilor organizației noastre. Așadar la făurirea condițiilor de bază în lupta ce o

ducem numai puțini contribuie, de aceea și condițiile, pe cari vrei să te bazezi, când ai de întreprins ceva, sunt puține și slabe.

Să luăm numai un singur caz din cele multe, pentru a evidenția, că lipsa de interes și colaborare a unuia, fiecare dintre membri cât de mult împedecă rostul dezvoltării și prosperării mai intențive a mijloacelor prin cari ne întărim.

E în deobște cunoscută necesitatea organizării și colaborării învățătorimei și pe teren economic și financiar. De aceea îndată după înjgheburile și punerea în funcțiune a Asociației noastre dela sine s'a impus și înființarea unei *bănci învățătorescilor*. În acest scop s'a lansat la timpul său un apel pentru subscrierea de acții. Credeam, că nu va fi învățător, care să nu participe barem cu o acție la aceasta frumoasă întreprindere, ce s'a înființat cu atât de înalte scopuri culturale și de ajutorare a învățătorimii.

Însă speranțele noastre nu s'au îndeplinit întocmai. Ce e drept că au venit cu contribuția lor toți aceia, cari și-au dat seamă de rolul ce îl are în viața unei tagme o instituție financiară.

Astfel în scurt timp banca înființândă număra 1644 acționari cu 4000 acții. Valoarea alor 4000 acții corespunde sumei rotunde de un milion Lei. Capitalul scris odată trebuia însă și vărsat. Aceasta cu atât mai mult cu cât banca în urma subscrierii capitalului și vărsării primei rate de una sută mii Lei și-a și început activitatea și s'a aranjat să corespundă tuturor cerințelor unei bănci cu un capital de un milion Lei. S'a început a se lucra frumos și cu succes, dovadă e primul bilanț din anul 1921. Dar iată aceeaș cauză, desinteresul și lipsa simțului de cooperare, ce în atâtea rânduri a omorât în germene multe nizuinți spre bine ale noastre, vine să împedecă pentru câțva timp și bunul mers al „Băncii Învățătorilor”. Din cei 1644 acționari vre-o cinci sute, unii au achitat nu mai o parte din valoarea acțiilor subscribe, alții au crezut că și-au făcut datoria rămânând numai cu subscrierea. Cu toate cercările făcute în trei rânduri personal iar în vre-o două rânduri în rev. „Învățătorul”, cei cinci sute de colegi au continuat mai departe cu neglijența și cu toate, că luând în considerare micul salariu învățătoresc, plățirea unei acții în valoare de 250 Lei s'a hotărât să se facă în 10 rate. Poziția de așteptare, pe care și-o însuși-se acum Banca, nu putea dăinui mult. Trebuiau luate măsurile ca lucrul odată început să meargă înainte în butul tuturor pedecelor ce le puneau aceia în interesul cărora și pentru prestigiul cărora credeam, că e bine să ne organizăm și pe teren economic. Trebuia să se facă înregistrarea la tribunal a capitalului de un milion vărsat, după cum se prevedea în prima emisie de acții, pentruca astfel mica noastră instituțiune financiară să poată interprinde operațiuni bancare în stil mai mare.

Astfel stând lucrurile, direcțiunea băncii a făcut tot ce se mai putea face în situația dată. Sumele încasate din valoarea acțiilor nevărsate complect, au fost trecute la fondul de rezervă a băncii și apoi cele 500 acții distribuite pe colegii, cari și-au ținut de o datorie de a nu lăsa să vegeteze o instituțiune dascălească. Capitalul de un milion a fost înregistrat și „*Banca Învățătorilor*“ în scurt timp a făcut frumoase progrese în dezvoltarea sa. A înființat 2 sucursale în 2 centre din provincie, acum a deschis o librărie și e în perspectivă cumpărarea unei tipografii.

Ne întrebăm însă, dacă puțini buni împreună au putut face atâta, ce se putea face atunci, dacă toți cei peste patru mii de învățători de dincoace de Carpați conlucrau în această direcție? Desigur cu mult mai mult, de cinci, de zece-ori mai mult. Astăzi pe lângă librărie am mai putea avea deja tipografia. Am putea avea cu mult mai multe sucursale, cari încetul cu încetul ar legă învățătorimea economiceste ca un fir ariadnic. Și aceasta apoi ar însemna adevărata forță, adevărata bază reală pentru a reuși în lupta ce o ducem pentru revendicarea justelor noastre aspirațiuni. În felul acesta am avea o condiție concretă, care ne-ar permite să izbutim în cea ce e folositor școalei și ridicării prestigiului dascălesc.

Acum când vrem să constatăm, ceea ce trebuie să se constateze odată, am adus acest exemplu cu banca, pentruca să vorbească puterea cifrelor de solidaritatea și interesul ce-l poartă învățătorii problemelor dascălești. Și din felul cum s'au dezvoltat lucrurile, trebuie să constatăm, că precum în chestiunea Băncii așa și în altele, ce ne privesc direct, totalitatea învățătorimii nu-și face datoria față de sine, rămâne răsleață, așteptând ca printr'o minune cerească să se împlinească ceea ce gândește și la ce visează. Dar perioada minunilor a trecut de mult. Astăzi numai prin muncă solidară, interesare deosebită și consecvență se poate ajunge la ceva. *Și avem durerea de a constată odată p ntru totdeauna, că tocmai ac-asta lipsește învățătorimii* Și date fiind aceste premise, mai constatăm și aceea, că dacă nu reușim în ceea ce trebuie să reușim, *vina cardinală să nu o căutăm în reaua voință sau neînțelegerea nu știu cui, ci să o căutăm în primul rând în noi înșine.* De însemnătatea acestui fapt să ne pătrundem baremi acum în ora unsprezecea. Și în fața celei mai grele încercări ce am pomenit vre-odată și de care se resimte învățătorimea întregii țări dela un capăt la altul, să rupem odată cu trecutul și să arătăm unul fiecare un deosebit interes instituțiunilor prin cari ne putem ridica. Așa au făcut alte bresle și au reușit. Noi nefăcând așa, vom rămânea numai cu vaetele și strigătele de desperare pe cari cei în drept nu prea sunt înclinați a le asculta.

Gavril Almaștan.

Din metoda Aritmetice.

II.

Scrierea cifrelor și a semnelor aritmetice (+ - × : =) se poate face și înainte de a-le întrebuiți în învățământ. În cazul acesta învățătorul nu ar aștepta până la dezvoltarea noțiunii numerice *patru*, ca să înfățișeze semnul ei, cifra 4.

Oricât de pretanțioasă ar fi metoda pur psihologică, abstractă ori cum vom vrea să-i zicem, mai ales noi învățătorii români trebuie să ținem socoteală și de unele greutăți, pe cari nu le putem încunjură decât cu unele abateri, deși aparente în cele mai multe cazuri, dela metoda pură. Așa de pildă, cei mai mulți avem de a face în una și aceeași oră cu mai multe clase deodată. Știm, că și pe începători trebuie să-i ocupăm în liniște, pânăce ne ocupăm de celelalte clase. Mai ales în primele săptămâni, învățătorul e de multe-ori în încurcătură, ce ocupație să dea începătorilor în astfel de cazuri. A doua, știm din experiență, că greutatea scrierii singuraticelor semne aritmetice și a cifrelor nu crește cum crește valoarea cifrelor urmând unele după altele. Pentru elev, scrierea cifrei 2 e cu mult mai grea decât a cifrelor 4, 7, 0 sau a semnelor + - × : = E un chin pentru elevul începător să pretindem dela el, dupăce a scris pe 1, să scrie pe 2, pe când aceasta nu i face greutate, dacă mâna lui s'a ușurat deprinzându-se cu scrierea cifrelor mai ușoare. A treia să nu uităm, că interesul copiilor pentru cifre nu depinde de dezvoltarea noțiunii numerice, pentrucă cifrele le-au văzut de multe-ori (numărul caselor etc.). În fine, când avem de-a face cu un nou fel de socotire sau cu noțiuni nouă aritmetice, nu mai avem de luptat și cu greutățile scrisului. Iar măiestria dăscălească se arată și în îndemnarea de-a ști izolă greutățile în învățământ.

Pentru a produce variația dorită la scris, învățătorul va prezenta și deprinde cât mai curând mai multe semne. Ușoare sunt + - × = ;, apoi cifrele 1, 4, 7, 0, 6. Mai grele sunt 9 3 și 8, cele mai grele 2 și 5.

Semnul „și cu” +.

Copiii îl prind ușor. Învățătorul ține două bețișoare în formă de cruce. Le desface și arată numai pe cel vertical punând câți-va copii să treacă cu degetul peste lemn în jos zicând „în jos”. Toți ceilalți imitează linia în jos cu degetul în aer. Se așază al doilea bețișoaș și se procede la fel. Și cei mai debili elevi vor putea reproduce numai decât corect semnul +. Apoi i-se dă numele „și cu”.

Semnul „fără” -.

Mai întâiu îl scriem, cu toate că e foarte simplu. Apoi desemnăm (cu cretă colorată) pe tablă un cârnaț, din care tăiem bucata de sus, așa că rămâne *fără* ea. De pildă astfel †,

Copiii taie toți în aier zicând „fără“ și scriu astfel de linii „tăietoare“ zicând la fiecare „fără“.

Semnul „ori“ \times .

Învățătorul desemnează o capră de tăiat lemne, făcând picioarele cu cretă albă, celelalte părți în altă culoare ($\times - \times$). Apoi pune pe elevi să desemneze numai picioarele ($\times \times$).

Dacă le-ar schimba cu semnul „și cu“ (+), ajunge să le reamintim picioarele caprei.

Cifrele 1 și 7.

Dacă se poate, învățătorul să arate un 1 tipărit (în calendarul de părete, la o poartă etc.). „E ca un biciu“. Învățătorul să țină în mână un biciu astfel, încât coderiștea să prezinte linia groasă a lui 1, iar pleasna pe cea subțire. Câțiva trec cu mâna pe pleasna în sus și pe coderiște în jos. Apoi se desemnează biciul.

7 se înfățișează tot ca un biciu, dar *plesnind* cu el.

Cifrele 0, 6, 9 și 8.

Zero (nula) se desemnează cu plăcere, dacă au să inchi-puească saci legați la gură. Învățătorul desemnează o căruță încărcată cu câți-va saci legați la gură.

Pentru 6 desemnează un purcel, căruia îi face și o coadă cârlig ca 6. Pe 8 îl închipuie ca un colac (covrig), pe 9 ca un felinar.

Celelalte cifre.

2 închipuie pe Nicolae în genunchi, 4 un cârlig bătut în părete, 5 codița purcelului când se desface.

Învățătorul e liber de altminteri să concretizeze forma cifrelor cum îi dictează fantazia și priceperea.

Tablete cu cifre.

Citirea și scrierea cifrelor se poate face mai variată și prin aceasta și mai veselă întrebându-se mici tablete cu cifre.

O astfel de tabletă ar avea cam forma aceasta :

4

Facerea acestor tablete nu reclamă nici cheltuială mare, nici cine știe ce oboseală. Lucrul îl pot îndeplini elevi mai mari. Lipim peste coperte mai groase de caiete vechi hârtie albă, după ce s'a uscat împărțim fața cu linii verticale și orizontale în drept unghiuri (oblunguri) de mărime potrivită și scriem în fiecare oblung o cifră. Tăiem apoi coperta după singuraticile oblunguri. Cifrele, tot dela 1 la 10, se pot păstra în cutii goale de chibrituri.

Cum lucrăm cu acest mijloc simplu de instrucție? Învățătorul spune să golească cutiile pe bancă. „Căutați pe 1, 4, 7!“ — „Căutați cifra aceasta!“ (Învățătorul o face cu degetul în aier).

Copiii le așază unele lângă altele sau în forma unor trepte dela o scară, d. e.

1

2

3

4

 etc.

sau

2

3

 e'c.

1

Tabletele cu cifre se pot întrebuința și la diferite jocuri.

Ghicirea cifrelor: Învățătorul arată o tabletă cu cifra întoarsă spre el și copiii au să ghicească, ce cifră e pe ea, sau fiecare pune pe bancă tableta cu cifra de care crede că e pe a învățătorului. Când întoarce acesta tableta cu fața spre elevi, bucuria celorce au nimerit e mare.

Alt joc: Fiecare copil scrie seria

5 6 7 8 9 10

pe placa lui. La comandă scot toți din cutia de tablete, fără să se uite în ea, câte o cifră. Celce a scos una din cele scrise, o poate șterge cea de pe placă. Cel ce a scos mai întâiu toate cifrele „a câștigat”. Învățătorul poate îndemna pe copii să se joace astfel câte doi și acasă.

Ce lipsește? Învățătorul scrie pe tabla cea mare, mai bine pe o fâșie de hârtie seria următoare de cifre

1 2 3 4 5 7 8 9 10

și le-o arată numai scurt timp. Elevii au să formeze și ei aceeaș serie cu tabletele lor. Cei mai mulți au scăpat din vedere, că în seria de pe tablă sau de pe fâșia de hârtie lipsia cifra 6. Dupăce și-au așezat toți tabletele, învățătorul îi pune să compare seria lor și a lui. Dacă va arată apoi o altă serie, în care lipsește bineînțeles altă cifră, elevii vor fi cu mai multă atenție, ca și seria lor să fie întocmai ca a învățătorului.

Jocul se poate face și astfel, că învățătorul arată, pe foarte scurt timp, un număr de cifre, cari nu urmează pe rând. Elevii au să-și compună seria întru toate după cea arătată. Scopul acestui exercițiu este obișnuirea la o prindere repede din ochi a cifrelor.

Copiii pot fi puși să treacă cu creionul de peatră dealungul cifrelor de pe tablete. Prin aceasta se întărește memoria mușchilor și și scrierea cifrelor se face mai ușor.

Terminând cu seria dela 1 la 10, se formează cifrele 11, 12, 13 etc. așezând unele lângă altele câte două tablete. Acum crește numărul.

Alte câte-va îndrumări pentru scrierea cifrelor.

Fiecare cifră o scriem la început mare. Dupăce a văzut icoana întreagă a ei, elevul să vadă și cum se naște. Învățătorul începe, apoi pune pe elevi să arate ce urmează, ce e pe urmă. Întrerupe la mijloc și întreabă ce mai lipsește.

Dupăce *ochiul* a prins clar icoana cifrei, învățătorul să deprindă și simțul muscular. Aceasta se va face scriind fiecare trăsură a cifrei după o comandă.

La linii nouă, cum sunt arcurile în unele cifre, învățătorul va deprinde elevii să le facă mai întâiu mari, în aier. Poate arată și o nuaa indoită în formă de arc, dealungul căruia să treacă elevii cu degetul. Cifra întreagă se va scrie adeseori în aier, iar peste cifrele de peste tablete și din carte îi vom pune adese-ori să treacă cu creionul de peatră. Sunt unil copii mărginiți, cari nu știu de unde să începă scrierea cifrei. Acestora le însemnăm cu o steluță, pe tablete ori la o cifră în caietul de aritmetică, unde să începă: *1 *2 *3 *4 *5 *6 *7 *8 *9 *10

Vom cere apoi dela ei să caute, unde se află cifra învățată (număr de casă, pe bani etc.). De câte-ori au învățat o cifră, care se găsește și pe bani, le arătăm monetele sau bancnotele și îi punem să caute piese cu o anumită cifră.

Victor Lazăr.

Lecție de istorie cl. IV.

De predat: *Alexandru cel Bun.*

Pregătirea: Al cui domn a fost Mircea? Pe vremea lui Mircea de unde și până unde se întindea țara Munteniei? Unde mai trăiau Români pe vremea lui Mircea? (Moldova). Să arete unul hotarele Moldovei! Prin ce se desparte Muntenia de Moldova? Cine a întemeiat țara Moldovei, a mărit-o și a făcut-o liberă? La ce an a murit Bogdan Vodă?

Anunțare. Acum veți învăța la istorie despre un domn mai însemnat, despre unul din urmașii lui Bogdan, și anume despre Alexandru Vodă, numit și Alexandru cel Bun. Despre cine veți învăța? (Se scrie).

Predarea. (Această lecție se împarte în două unități metodice). Se arată chipul lui Alexandru cel Bun și harta Moldovei pe care o stăpânea el. Urmează povestirea primei unități metodice. Se scriu pe tablă numele mai grele și se repetă de școlari.

După moartea viteazului Bogdan Vodă, pe tronul Moldovei au urmat mai mulți domni. Cel mai însemnat dintre aceștia a fost Alexandru cel Bun. El era mai mult bătrân decât tânăr, când s'a urcat pe tronul Moldovei, la 1400. El nu era omul războaielor, iubea liniștea și voia, ca țara să fie în pace cu toți vecinii. Se ocupa mult cu treburile dinăuntru ale țării. S'a îngrijit de meseriași și negustori, așa că țara a început să se îmbogățească. A înființat o mulțime de școli și biserici. Pentru școala cea mai înaltă pe care a înființat-o a adus un mare învățat din Constantinopol. A împărțit Moldova în ținuturi, ca să fie mai ușor de

cârmuit. În timpul domniei lui, poporul trăia mulțumit, și oamenii plăceau dările bucuroși, știind că banul este bine întrebuințat.

Reproducerea de către elevi. Să spună unul ce am povestit până aici. Unul sau doi elevi reproduc cele enarate. *Intrebări.* Cine a fost Alexandru cel Bun? Ce-i plăcea mai mult lui Alexandru cel Bun? La ce ținea el mult? Cum a ajuns țara sub Alex. cel bun? Cum trăia poporul? Ce-a înființat și zidit el? Să spună unul pe scurt, ce-a înființat Alexandru cel bun, ce a zidit, ce i-a plăcut și cum a ajuns Țara sub el.

1. *Alexandru cel Bun a înființat școli, a zidit biserici s'a îngrijit de comerț — i a plăcut liniștea, și țara s'a îmbogățit sub el.*

(Această idee principală scoasă din prima unitate metodică se scrie pe tablă). Să citească cineva!

Povestirea celei de a II. unități metodice.

Alexandru se înrudește cu Vladislav, regele Polonilor sau al Sașilor, luând pe o soră de acestuia în căsătorie. În urma acesteia se împrietenește cu Polonii și i-a ajutat cu bani și armată într-un războiu cu Nemții. Alexandru le-a trimis 500 călăreți, cari întărind pe nemți lângă marea Baltică, îi bate și-i pune pe fugă. Deși Alexandru cel Bun a ajutat pe Poloni cu bani și soldați, aceștia în loc să fie recunoscători au căutat să-l supere tocmai la bătrânețe. Alexandru cel Bun fu nevoit să-i bată și să i astâmpere. — Ca și Mircea cel Mare, el a domnit 32 ani. A murit la anul 1432 și a fost înmormântat la mănăstirea Bistrița, județul Suceava. Atunci poporul l-a jelit din toată inima, numindu-l „cel Bun” pentru că de pe urma lui nu văzuse decât bine.

Se precedează în acelaș fel ca la prima unitate metodică și se scoate următoarea idee principală, care se scrie pe tablă.

2. *La bătrânețe Alexandru cel bun, pornește cu războiu în contra Polonilor nerecunoscători și i bate. El a domnit 32 ani.*

Reproducerea generală. Se citească unul ce e scris pe tablă! Cine poate să povestească dela început uitându-se pe tablă? Altul mai depe te! Altul!

Pauză și cântec.

Asocierea. Despre ce domn ați învățat acum? Al cui domn a fost Alexandru cel bun? Cine domnea în Muntenia pe vremea lui? Ce fel de domn a fost Mircea? Cu cine a avut războaie Mircea? Dar Alexandru? Ce-a zidit Mircea și Alexandru cel Bun? Care a avut lupte mai multe? Cum a fost dar Alexandru cel Bun? Câți ani a domnit el? Unde a fost înmormântat? Cum l-a numit poporul? Pentru-ce? Să spună unul ce fel de domn a fost Alexandru cel Bun și câți ani a domnit?

Generalizarea: Alexandru cel Bun a fost un domn blând și iubitor de țară. El a domnit 32 ani.

Aplicarea. — Deschideți cărțile la pag. 300. Iată chipul lui Alexandru cel bun în cărțile voastre. Ce fel de domn a fost Alexandru cel Bun? Ce face el? Dacă toți domnii ar fi ca Alexandru cel Bun, cum ar fi țările?

Dacă e timp se citește și din carte.

e. e.

Regulele ortografice Române.

Regulele ortografice pe cari le dau publicității sunt stabilite de Academia Română.

(Fine.)

14. Paranteza

se folosește când voim să explicăm un cuvânt, sau o propozițiune. D. ex. Ioan a murit când s'a început războiul mondial (1914).

15. Semnul de reticență

se folosește când nu voim a spune toate despre un lucru. D. ex. Este frumoasă viața. Și totuși, călă desamăgire

16. Despărțirea silabelor.

Când un cuvânt de două sau mai multe silabe, la sfârșitul rândului nu încăpe în întregime, atunci îl despărțim. Despărțirea aceasta o facem astfel :

a) Când între două vocale nu se află consoanțe, atunci vocala a doua trece la silaba următoare. D. ex. Io-an, a-ud.

b) Dacă după o vocală urmează un diftong, acesta trece la silaba următoare. D. ex. po-ia-nă, o-da-ie.

c) Când între două vocale se află o consoanță, aceasta trece la silaba a doua. D. ex. a-pă, ma-să.

d) Când între două vocale se află două consoanțe, atunci una rămâne la silaba primă, iar cealaltă trece la a doua. D. ex. car-te, ban-că, frun-ză.

Când însă consoanțele, ce se află între două vocale se termină cu „l” sau „r”, atunci la silaba următoare se alătură două consoanțe. D. ex. a-cru, lu-cru, pa-tru, suf-lu.

e) Când între două silabe sunt trei consoanțe, atunci prima rămâne la silaba cea dintâi, iar celelalte trec la cea următoare. D. ex. um-bră, um-blu, întreb.

17. „s”.

Cu „s” se înseamnă sunetul „z”, în cuvintele în cari este urmat de consoanțele : „b, d, m, v, g”. D. ex. sbor, sdrobesc, smeură, isvor, sgomot, smântână etc.

18. Cu „ii” se scriu.

a) Substantivele de genul bărbătesc, când stau în plural și sunt articulate. D. ex. oamenii, caii, boii etc.

b) Toate substantivele de genul femeesc cari au pluralul nearticulat în „i” în genetiv și dativ primesc terminațiunea „ii”. D. ex. găinii, vocii etc.

c) Cuvintele în a căror rădăcină se află „i” și cari prin formarea pluralului primesc încă un „i”. D. ex. copii, fii (nearticulat)

19. Cu „ii“

se scriu cuvintele: copiii, fiii, abagiil, rohăgii, sacăgii, inof-tangii.

20. „u“.

a) „u“ final se scrie în cuvintele cari se termină în „i“ sau „u“ semison. D. ex. încheiu, încovoiu, voiu.

Nici un substantiv nu se termină în „i“ rămând se fie a-cesta „i“ totdeauna terminațiunea pluratului.

21. „n“.

Litera „n“ devine „m“ în cuvintele, cari se încep cu „în“ când după acesta urmează consonantele: „m, b, p“. D. ex. îm-biu, împărat, înmormântare etc.

22. „â, î“

â din „a“ se scrie în interiorul cuvintelor, D. ex. vânt, cânt, fân.

Cu â din „i“ se scrie.

a) La începutul cuvintelor, închid, încheiu, îmi etc.

b) În cuvintele compuse. D. ex. neîmpăcat, neîndurat, ne-îndestuit.

c) Verbele de conjugarea a IV, cari în înfinitiv se termină în „i“, pre-um și cuvintele cari se formează din aceste verbe. D. ex. a doborî, a coborî, hotărît, omorît etc.

23. Duplicarea consonantelor.

a) Consonantele se duplică numai în cazul când un cuvânt îmbinat provine din lipirea alor două cuvinte din cari primul se termină cu consonanta cu care se începe cel următor. D. ex. în-nod, înnoiesc, înnec etc.

b) În cuvintele: massă, cassă, cassier, rassă (la animale, rassa) călugărească.

24. Litere mari.

Cu litere mari se scriu:

a) Numele proprii: Petru, Valeria, Arad.

b) Numele popoarelor: Români, Italieni.

c) Epitetele unor nume proprii. D. ex. Stefan cel Mare, Mihaiu Viteazul.

d) Începutul propozițiilor: Vântul suflă, Apa curge etc.

e) Cuvântul care urmează după numele citațiunei. D. ex. Mântuitorul Cristos a zis: „Iubește pe Domnul Dumnezeu . . .“

f) Fie-care șir nou al unei poezii:

La noi sunt codrii verzi de brad.

Și câmpuri de mătășă.

La noi

25. Litere streine.

Literele streine se vor folosi numai în cuvintele streine, sau neologisme. D. ex. kilogram, ecuațiune, Xerxes.

26. *Cuvintele compuse*

se scriu îmbinate. D. ex. nicidecum, doisprezece, binefacere etc.

27. „a, au“

„a“ se folosește în modul indicativ perfectul compus și perfectul anterior compus persoana a III. din singular.

Ei, ea, a lucrat (perfect comp.)

„ „ a fost lucrat (anterior comp.)

„au“ se întrebuițează tot în acest mod, timp și persoană, dar în plural.

Ei, ele au iucrat,

„ „ au fost lucrat.

28. *Să, se.*

Cu „să“ se scrie conjuncția. D. ex. lasă-l să lucre,

Cu „se“ se scrie pronumele reflexiv. D. ex. El se închină.

Când obvin lângă olaltă doi „să“ primul se scrie cu „a“ iar celalalt cu „e“. D. ex. Să se ducă Petru de aici!

29. *Depe, după.*

„Depe și după au înțeles deosebit. Cuvântul „depe“ răspunde la întrebările, de unde? de pe ce? D. ex. Am luat pălăria de pe pat, iar „după“ răspunde la întrebarea unde? D. ex. Cartea a căzut după tablă.

30. *Care, cari.*

Pronumele relativ „care“ și „cari“ se folosește astfel: „care“ se folosește în singularul și pluralul genului femeiesc. D. ex. Scolărița, care învață știe.

„cari“ se întrebuițează în pluralul genului bărbătesc. D. ex. cari copii sunt răi?

Când obvin două genuri, folosim „cari“. D. ex. Oamenii și femeile cari sunt bătrâni.

31. *Adiectivul „nou“*

când se folosește în pluralul femeiesc ia forma feminină. D. ex. case nouă (nu noi).

În forma sa masculină rămâne numai când stă în legătură cu substantive bărbătești. D. ex. Am cercei noi.

32. *Pronumele demonstrativ „aceiaș“*

se scrie cu „i“ numai în plural, în singular nu. D. ex. în singular. Aceiaș copil. În multar. Aceiași copii. Aceleași fete.

Petru Zoțiu *)

*) Regulele ortografice ce le dau în publicitate sunt stabilite de Academia Română. Izvoarele consultate sunt „Gramatica“ de Ioan Petran; „Gramatica“ de Iuliu Groșorean; „Regulele ortografice“ de Academia Română și „Gazeta școlotei“ revistă didactică Craiova Nr. 1 și 4 — 1922.

Cronică.

Se știe că, în chestia îmbunătățirii salariului corpului didactic, guvernul are de gând să dea o parte considerabilă din suma de 550 milioane. Distribuirea acestei sume se va face în curând, și atunci vom putea cunoaște în ce măsură s'a făcut îmbunătățirea făgăduită pentru corpul didactic. În orice caz, noi vom pune și mai departe toată stăruința pentru ca cei în drept să satisfacă doleanțele corpului didactic, care sunt pe deplin justificate.

*

Cu numărul de față Revista noastră intră în anul al V-le al existenței sale. Desigur în drumul său a întâmpinat nu odată destule greutăți. Dar până când alte reviste similare, n'au putut rezista, noi n'am încetat o clipă de a ne încrede în puterile noastre, și am mers înainte.

Cu aceeaș dragoste vom stăruii și în viitor pentru a ne găsi locul ce ni-se cere și cuvine, și trimitem pe aceasta cale o solie și rugăciune preștinilor noștri și colegilor de pretutindenea, rugându-i să se grupeze în jurul nostru, pentru a ne da prețiosul lor concurs în vederea muncii ce ne așteaptă.

*

Necrolog. † *Laurian Maior*, învă. în Măiorești, a încetat din viață în Ziua de ianuarie a. c. după un serviciu în slujba învățământului românesc, de 29 ani.

*

Redacționale. În numărul viitor al revistei noastre, vom publica un articol al apreciatului scriitor ardelean *Di Alexandru Ciura*.

*

Revista generală a învățământului. București, Nr. 2. Și-a reluat aparanția „*Revista generală a învățământului*“, fondată încă de marele om de școală *Spiru C. Haret*. În jurul revistei s'au grupat o pleiadă de oameni aleși ai școlii românești, în frunte cu *Ministru instrucțiunii, Dr. C. Anghelescu*, care a pus în vedere revistei tot sprijinul moral și material. Numărul 2 al revistei publică un documentat articol în chestia statificării școlilor profesionale, datorit dlui *G. Popa Liseanu*, articol, care lămurăște definitiv aceasta problemă. Avem convingerea că aceasta revistă va forma o opinie școlară, generală — venind astfel în ajutorul organelor cari vor avea chemarea să dea directivele necesare învățământului nostru.

Insemnări mărunte

La Ministerul Instrucțiunii publice s'au luat discuțiile private la reforma învățământului primar și secundar. În legătură cu aceasta importantă reformă școlară, au fost convocați și reprezentanții autorizați ai cultelor minoritare.

*

Ministerul Instrucțiunii a hotărât ca la examenul de definitivat al învățătorilor, ce se va ține în luna Martie a. c. să se prezinte și învățătorii din ținuturile unite, cari au 3 ani de provizorat și n'au fost asimilați cu tiftul definitiv.

*

Ministerul Instrucțiunii a hotărât ca inspecțiile speciale ale învățătorilor pentru examenul de înaintare, să se înceapă chiar în luna aceasta, dacă au situația clarificată, conform regulamentului.

*

Inspectoratul regional Cluj a luat act despre activitatea s. revizorului de control George Tîlincă din plasa : Teaca și Ormeniș.

*

Un mare număr de locuitori din comuna Zizin (jud. Brașov) a cerut ministerului instrucțiunii, printr'o petițiune, să dispună să fie scutiți de impozitul școlar impus de direcția școalei confessionale evanghelice magiare, pentru susținerea acestui locaș de cultura. Această cerere locuitorii au făcut'o bazați pe dispozițiunile legii învățământului, care obligă pe cetățeni, să-și trimită copiii la școală fără să fie obligați a plăti un impozit special. Ministrul Instrucțiunii, a dispus telegrafic anularea acestor impozite și facerea unei anchete spre a se constată destinațiunea banilor încasați până acuma.

*

Prin ordinul No. 10141, ministerul Instrucțiunii publice a interzis introducerea în școli a manualelor de religie „Istoria bisericii creștine universale“ de U. Georgescu și „Noțiuni de istorie liturgică și constituție“ de N. Brânzău pe motiv că ele conțin idei vătămătoare statului și bisericii noastre...

*

În 22 a. l. c. s'a redeschis Universitatea din Iași. N'a fost nice un incident.

*

Prin noul buget al ministerului cultelor și artelor celea trei direcțiuni generale ale cultelor au fost unificate în două mari direcțiuni : a cultului ortodox și aceia a cultelor minoritare. Direcțiunea generală a cultelor catolice a fost desființată, repartizându-se partea rom. catolică în direcțiunea cultelor minoritare, iar cea greco-catolică la direcțiunea culturală. Cultul unit a trecut deasemeni la direcțiunea culturală, care se va numi pe viitor

direcțiunea generală a cultului unit al statisticeii și propagandei culturale. D-ii ministru Lăpădat a încredințat conducerea direcțiunii cultelor minoritare d-lui dr. Petre Ionescu, iar direcțiunea propagandei culturale și a cultului unit d-lui Zenovie Păcliașan.

*

Autoritățile administrative și școlare ale jud. Cojocna au dispus închiderea a cinci școli primare confesionale, cari nu mai puteau funcționa, din cauza murdăriei în care fusese lăsate de conducătorii lor, cum și din cauza lipsei de material didactic.

*

A murit la Paris poetul Maurice du Plessys.

*

Pe ziua de 1 Ian. 1924 s'a desființat direcțiunea regională pentru asigurări sociale cu sediul în Deva. Cassa centrală din Deva va trece în subordine la direcțiunea regională Timișoara; Cassa cercuală Alba-Julia la direcțiunea regională Sibiu, iar Cassa cercuală Turda, la direcțiunea regională Cluj.

*

Incunjurul pământului cu automobilul. Un club sportiv din America a instituit un premiu de un milion dolar pentru cel care va face incunjurul pământului cu automobilul S'au aflat șapte concurenți, cari au plecat pe diferite sisteme de automobile din Atlanta în ziua de 23 Aug. 1919. Căpitanul Wanderwel a parcurs până acum 153,000 miile americane prin 46 provincii în zilele trecute a fost prin București, de unde va trece la Constantinopol.

*

Până la 1 decembrie anul trecut s'a expropriat definitiv în Ardeal suprafața de 2,399,042 jugăre. Afară de acestea mai sunt în curs de expropriere o suprafață de 237.633 jug.

*

Atitudinea gazetelor magiare față de școalele române și dascălii români e cât se poate de patimașă. Aproape în fiecare număr cetim celea mai josnice batjocuri adresa e dascălimei și școlii române. Intre ziarele acestea locul prin il ocupă șovinistul ziar Ellenzék din Cluj care în Nrul său din 24 Ian. a. c. aduce o mare invinuire unui coleg din Reșița, că ar fi bătut un elev așa grozav încât a murit în mâinile sale. Informația și-o începe astfel: Învățătorul — bestie a bătut de moarte un copil.

*

Ministerul de domenii a fixat școlile ce urmează, să fie inspectate de inspectorii direcțiilor generale a învățământului în

cursul anul 1924. *Di Valeriu Popa* inspector General în Cluj, va inspecta școlile din: Turda Turdahort, Miercurea Ciucului, Șimleu, Băciocoul, Sic, Gevagin, Folt, Porumbacu de jos, Făgăraș, Feldioara, Mediaș și Bistrița: *Di G. Nichita*, inspector general, va inspecta școlile din: Pecica magiară, Cacova, Belinț, Lugoj, Vădeni, Sapot, Gemeni, Poiana mare, Drăghiceni, Ștefănești și St. Nicolau-Mare.

*

Fixarea titlu-ilor în învățământul primar din Bucovina. Confratele nostru Voința Școalei din Cernăuți în Nr. 10, publică ordinul No 34 din 11 Ianuarie 1924 a inspectoratului regiunii XIV din Cernăuți în baza cărui ordin întreg corpul didactic primar bucovinean, a fost încadrat după normele din Vechiul Regat, în baza anilor de serviciu fără a li se fixa formal titlurile corespunzătoare. Anume:

1, Toți învățătorii cu examenul de maturitate sunt învățători *titulari provizorii*.

2, Toți învățătorii cu examenul de maturitate și capacitate (definitivat) și leafa de bază 700 lei, sunt învățători *titulari definitivi*.

3, Toți învățătorii cari au leafă de bază 800 lei sunt *învățători înaintați pe loc*. și

4, Toți învățătorii cu leafă de bază 1000 lei sunt *institutori*, rurali sau urbani, după postul pe care-l ocupă ca titular. Confratele nostru amintește că: având în vedere, că se găsește în stadiu de tranziție dela un sistem de administrație școlară la altul și n'a fost dată posibilitatea a reorganiza dintr'o dată întreg învățământul bucovinean și a fixa individual titlul și postul fiecărei persoane didactice, urmează ca fiecare învățător (-toare) să se folosească de titlul și drepturile ce-i revin, conform cu clasificarea de mai sus, dela ziua de când primește salariul de bază corespunzător titlului. Cum însă situația învățământului primar din Bucovina, încă nu-i definitiv aranjată după normele românești, învățătorii deveniți definitivi și înaintați pe loc, în baza acestei deciziuni vor putea fi totuși transferați, dacă interesul aranjării definitive a școalelor o va cere. e. e.

*

Dna Virginia Petrescu, institutoară titulară, a fost numită directoara școalei primare No 2 de fete din Arad.

*

Ministerul Instrucțiunii a înființat un post de învățător pe lângă școala agronomică din Satu-Mare, iar la școala din comuna Hida jud: Cojocna un post de învățător, spre a se put a forma o secție maghiară cu elevii unguri dela școala cenfesională reformată, care a fost desființată.

*

Dna Victoria Bădescu a fost transferată dela școala normală de fete din Galați, la școala secundară de fete din Cluj.

Posta Redacției și Administrației.

I. P. Timișoara: Orarul tip nu are caracter obligatoriu pentru școlile de aplicație de pe lângă școlile normale de învățători și învățătoare. Directorii acestor școlile de aplicație vor putea face modificările necesare în vederea practicii pedagogice a elevilor normalişti. Art 3. Capit. I.

Anonimului din Tășnăd sau jur. Ați trimis la adresa Dr. V. Roman 100 lei. Pe cupon ați notat ca exped. tot pe dl. Roman. Fiți atât de drăguț și ne comunicați numele adevărat și nu fictiv, spre a ne scoate din incurcătură și pe noi, dar mai ales pe D-Voastră.

P. P. Dacă între D Voastră ca director și între primar sau ivit neînțelegeri cu privire la cantitatea de combustibil întrebuințat, revizorul D-Voastră e chemat să cerceteze cazul. Atât putem să vă comunicăm, că dacă se va constata că școala a rămas fără combustibil înainte de timp din cauza D-Voastre, veți pierde dreptul la încălzitul locuinței D-Aoastre pe timp de un an, iar în cazul contrar primarul va trage consecințele.

P. Stanca. Suma trimisă am primit-o cu mulțumită. În curând veți primi și conspectul trimis de D-Voastră cu notările adm. Merge cu greu din lipsa de personal.

I. Porumbac. Primarul nu are nice un amestec cu servitorul școlii' el se alege și se concediază din serviciu de cătră direcțiune, fără nici un amestec din partea prea cocoțatului D Voastre primar. Art. 44. Capit. IV.

S. K. Zălau. Am amintit în atâtea rânduri, că hotărîrea congresului de a improcua pe toți acei, cari restează de ani de zile — a trebuit s'o executăm — și asta trebuie să o înțelegi și D-ta făr' a mai aduce dovezi. Regreti și d-ta, regretăm și noi prin-urmare suntem de acord și înțălesii! Mai scrie ne, dar nu în stilul acele de prin Zălau. Cu bine.

N. F. Tufări. Am așteptat mai multă dragoste și finețe... dar pe semne mediul în care ați trăit v'a schimbat...

Ion Maier Cristești: Restanța pe 1923 e 50 Lei.

Kozár Mihály dir. școlar de stat Ipp. Solnoc-Dăbâca. Refuzați achitarea și primirea rivistei într' un stil neaos unguresc. La ce vă mai trebuiește revistă rom. Aceasta vă otrăvește sufletele visătoare de ahe meleaguri. În schimb aveți catedra de director la o școală de stat română și un salariu destul de bun. Cu regret!

I. Axente. Adresa schimbată.

El. Sendrea Câmpeni. Abon. achitat pe 1923 se publică în Nrul de față. Adresa schimbată.

Dr. A. Matei Baia de Aries. Vă datorăm cu deosebire recunoștință pentru interesul și propunerile date cu privire la partea financiară a revistei noastre. Aveți f. mare dreptate, că azi cei 100 Lei și câte sute lei nu merg în vânt fără rost... Acceptăm propunerea D-Voastră și vom interveni.

Stefan Osian Bârseul de sus. Ceea ce D-Voastră ne scrieți credem, că e mai mult o exagerare. Cu mult mai mult arătați de cât presupuneți.

George Mircea Lavnic. Nu putem trece cu vederea conținutul atât de mișcător al adresei D Voastre. Grea și nemeritată soartă pentru un harnic apostol a culturii române. Deși lupțăm și noi cu mari neajunsuri, puținul ajutor ce ți-l putem da e gratuitatea revii tei noastre. Bunul D-zeu vă ajute!

Niculae Gliga Ibănești. Suma trimisă de 130 s'a cokat în rest. pe 1923. Lei 30 și abon, pe 1924 Lei 100.

Eva Matei Sibiu. Prin suma trimisă s'a achitat abon. 1923 pentru D-Voastră și cei 4 colegi. Cu mulțumită.

Simion Sandru Timiș Slatina. Abon. achitat pe $\frac{1}{2}$ 1924. Niculea Mihaiu Criș Abon. achitat până în I/III. 1924.

I. F. Arad. În ce privește examenul de definitivat, pentru învățătorii din Transilvania nu vă putem servi cu date. În Bucovina se încep la 1 martie 1924. La acest examen sunt obligați a se prezenta toți învățătorii și învățătoarele, care împlinesc la 1 Martie 1924 trei ani de funcționare dela numire. Acest examen constă din două probe extemporală și a II a de practica pedagogică. Examenul de înaintare pe loc începe tot la 1 martie 1924. Sigur și la noi va sosi ordin în acest sens.

Tuturor restanțierilor li se pune în vedere din nou, să-și achite sumele rămase, cel mult până la 15 Februarie a. a. c. După această dată toți restanțierii vor fi dați în judecată. Nu poate spune nimeni că noi nu am așteptat destul!

Rugăm pe iub ții nostru celitori să grăbească cu re'noirea abonamentului.

Cei cari doresc răspunsuri prin scrisori sunt rugați să alătoreze mărcile trebuincioase pentru răspuns, altfel nu se rezolvă.

Domnii prezidenții și domnii cassier ai Secțiilor județene din nou sunt rugați a trimite Cassierului general al Asociației (d-lui Dimitrie Hancu Cluj, str. Paris No. 35.) restanța de pe anii trecuți din taxa de membru cuvenită centrului.

Observăm, că în baza hotărârii congresului al IV-lea ținut la Cluj, în anul 1822, taxa de membru a fost majorată la suma de 20 Lei, din care 10 Lei rămân pentru fondul secției, iar 10 Lei se trimit centrului Asociației.

Cassierii secțiilor nefăcându-și datoria, centrul Asociației ajunge într'o situație destul de grea, nemai având nici un ban cu ce să facă față multor cheltueli urgente reclamate de interesele generale.

Presidiul Asociației.

Comitetul de redacție:

REDACTOR:
ANDREI PORA

SECRETAR:
GAVRIL ALMĂȘIAN

ADMINISTRATOR:
EM. EREMIE

MEMBRII:

GAVRIL BOCHIȘ	CONST. IENCICA
IACOB BOERIU	VICTOR LAZAR
ANTON DOMIDE	TRAIAN ȘUTEU

Cuprinsul :

Școli confesionale ori de stat?	A. Pora
Părți alese din Istorie poporului român	Victor Lazăr
Statistica școlii noastre	Anton Domide
Ceace trebuie să constatăm odată	Gavril Almașian
Din metodică Aritmeticii	Victor Lazăr
Lecție de istorie cl. IV.	e. e.
Regulele ortografice Române	Petru Zoțiu
Cronică. — Ins. mărunte. — Poșta Redacției și Administrației.	

Abonamentul anual	100 Lei
Un număr	10 „

Apare lunar cu excepția lunilor de vacanță

Redacționale :

Manuscrisele și schimbul sunt a se trimite la adresa „Casa Invățătorilor“ Cluj.

*

Manuscrisele nepublicabile nu se înapoiază.

*

Autorii, cari voiesc să li se anunțe apariția publicațiilor, sunt rugați a trimite câte un exemplar.

*

On. abonați sunt rugați a ne comunica adresa exactă și completă pe verso cuponului dela mandatul postal, împreună cu numărul de expediție de pe adresă.

*

Abonamentul începe dela No. 1 și se face numai pe un an, plătindu-se înainte.